

Justitsministeriet
Strafferetskontoret
Slotsholmsgade 10
1216 København K

DATO 12. februar 2010

JOURNAL NR.

RA-2009-511-0032

BEDES ANFØRT VED SVARSKRIVELSE

SAGSBEHANDLER: LLI

RIGSADVOKATEN

FREDERIKSHOLMS KANAL 16
1220 KØBENHAVN K

TELEFON 33 12 72 00

FAX 33 43 67 10

Vedr. eventuel ændring af retsplejelovens § 1002, stk. 1, og straffelovens § 97 a, stk. 3

1. Indledning

På baggrund af udmøntningsplanen for flerårsaftalen for politiet og anklagemyndigheden 2007-2010 blev der i 2007 hos Statsadvokaten for Særlig Økonomisk Kriminalitet (SØK) oprettet en tværfaglig enhed, som beskæftiger sig med sporing, beslaglæggelse og konfiskation af udbytte fra kriminalitet, herunder også efter straffesagens afslutning (sporinggruppen).

Sporingsgruppens foreløbige arbejde har bl.a. vist, at der vil kunne opstå situationer, hvor politiet efter dommen bliver gjort bekendt med oplysninger om, at den domfældte muligvis har skjulte aktiver i Danmark eller udlandet, jf. nærmere afsnit 3 nedenfor. Sådanne oplysninger kan eksempelvis stamme fra efterforskningen af andre straffesager eller fra hvidvaskunderretninger.

På den baggrund har SØK over for rigsadvokaturen rejst spørgsmål om en eventuel ændring af retsplejelovens § 1002, stk. 1, således at eksempelvis reglerne om edition og ransagning også kan finde anvendelse, efter at dom er afsagt.

Statsadvokaten har ved samme lejlighed foreslået, at bestemmelsen i straffelovens § 97 a, stk. 3, om forældelse af konfiskationskrav ændres, således at forældelsen først indtræder 10 år efter endelig dom, hvis der er tale om konfiskation af større beløb.

Der kan endvidere henvises til justitsministerens besvarelse af Folketingets Retsudvalgs spørgsmål nr. 309 (Alm. del) af 8. januar 2009.

Nedenfor følger Rigsadvokatens overvejelser om, hvorvidt der er grundlag for at ændre de nævnte regler.

2. Gældende ret

2.1. Retsplejelovens § 1002, stk. 1

RIGSADVOKATEN

SIDE 2

I forbindelse med efterforskningen af en straffesag er det udgangspunktet, at politiet sideløbende foretager en såkaldt finansiell efterforskning med henblik på at spore udbyttet fra den begåede kriminalitet. Den finansielle efterforskning skal således navnlig søge at få afdækket, hvilke aktiver en sigtet råder over, idet sådanne aktiver eventuelt vil kunne konfiskeres som udbytte eller i øvrigt inddrages til dækning af krav på bøder, sagsomkostninger eller erstatning under straffesagen.

Som led i denne undersøgelse og forfølgning af kriminalitetens pengespor kan politiet – i lighed med efterforskningen af sagen i øvrigt – foretage en række tvangsindgreb, herunder bl.a. ransagning, edition og beslaglæggelse.

Det er almindeligt antaget, at de straffeprocessuelle tvangsindgreb som hovedregel alene finder anvendelse i forbindelse med den del af straffeprocessen, der betegnes efterforskningsstadiet, dvs. i tidsrummet forud for tiltalens rejsning og under forberedelsen af hovedforhandlingen, jf. bl.a. Eva Smith m.fl.: Straffeprocessen, 1. udg., 2005, side 387f., og Hans Gammeltoft-Hansen: Strafferetspleje II, 1. udg., 1989, side 79ff. Der kan i den forbindelse desuden henvises til afsnit 1.3. i forslag til lov om ændring af retsplejeloven af 8. oktober 1998 (FT 1998-1999, Tillæg A, side 838), hvor følgende er anført:

”Strafferetsplejeudvalget blev nedsat den 16. januar 1968 med den opgave at gennemgå den del af retsplejelovens regler om strafferetsplejen, der vedrører tidsrummet forud for tiltalens rejsning og forberedelsen af domsforhandlingen. I overensstemmelse med sit kommissorium har udvalget i en række betænkninger beskæftiget sig med den del af straffeprocessen, der også betegnes efterforskningsstadiet, herunder ikke mindst de såkaldte ”straffeprocessuelle tvangsindgreb”.

Straffeprocessuelle tvangsindgreb er betegnelsen for en del af de midler, som politiet tager i anvendelse under efterforskningen. Det er midler, hvorved politiet under sagens forberedelse for at skaffe eller sikre oplysninger i sagen eller på anden måde at fremme strafforfølgningen og kriminalitetsbekæmpelsen påtvinger sigtede eller andre indgreb i deres private interessesfære.”

Reglerne om tvangsindgreb under efterforskningen, herunder bl.a. om ransagning, edition og beslaglæggelse, gælder derfor som udgangspunkt ikke, når efterforskningen er afsluttet, og der er afsagt dom i sagen.

I denne situation gælder de almindelige regler om inddrivelse af gæld til det offentlige. Det følger således af retsplejelovens § 997, stk. 1, at bøder, sagsomkostninger og konfiskationsbeløb, der er pålagt ved en straffedom, inddrives af restanceinddrivelsesmyndigheden, jf. nærmere afsnit 2.3.2. nedenfor.

Herudover er der dog ved retsplejelovens § 1002, stk. 1, gjort en undtagelse fra udgangspunktet om, at straffeprocessuelle tvangsindgreb kun finder anvendelse under sagens efterforskning.

RIGSADVOKATEN

SIDE 3

Bestemmelsen i retsplejelovens § 1002, stk. 1, har følgende ordlyd:

”§ 1002. Efter at dom er afsagt, finder reglerne i kapitel 74 om beslaglæggelse til sikkerhed for det offentliges krav på sagsomkostninger, krav på konfiskation efter straffelovens § 75, stk. 1, 1. pkt., 2. led, og 2. pkt., og stk. 3, og § 76 a, stk. 5, bødekrav eller forurettedes krav på erstatning i sagen tilsvarende anvendelse. Afgørelsen træffes af den ret, som har afsagt dommen i 1. instans, og der skal i forbindelse hermed træffes afgørelse om, hvordan det beslaglagte skal anvendes, jf. § 807 d, stk. 2 og 3.”

Retsplejelovens § 1002, stk. 1, fik sin nuværende formulering ved lov nr. 229 af 21. april 1999. Den nævnte lov bygger i det væsentligste på Strafferetsplejeudvalgets betænkning nr. 1223/1991 om beslaglæggelse og edition under efterforskning. I lovforslagets specielle bemærkninger til bestemmelsen er bl.a. anført følgende (FT 1998-1999, Tillæg A, side 887f.):

”Bestemmelsen, der vedrører beslaglæggelse efter dom, foreslås ændret i konsekvens af ændringerne af retsplejelovens øvrige regler om beslaglæggelse.

Ifølge den foreslåede bestemmelse i retsplejelovens § 807 d, stk. 3, skal retten – samtidig med eller i tilslutning til domsafsigelsen – afgøre, hvordan beslaglagt gods skal anvendes til dækning af krav på sagsomkostninger, værdikonfiskation, bøde og erstatning.

Hermed er den væsentligste del af anvendelsesområdet for det hidtidige *stk. 1* bortfaldet. [Den hidtidige bestemmelse gav ikke mulighed for beslaglæggelse til sikring af bøde- eller konfiskationskrav.] Da der imidlertid fortsat vil kunne opstå situationer, hvor der ikke – eller ikke i tilstrækkeligt omfang – har været iværksat beslaglæggelse, men hvor der efter domsafsigelsen eller senere viser sig behov eller ikke hidtil kendte muligheder herfor, foreslås bestemmelsen opretholdt. Bestemmelsen vil således kunne anvendes, hvis politiet efter dommen træffer domfældte i besiddelse af et større pengebeløb. Bestemmelsen foreslås dog omformuleret på linie med § 802, stk. 2, således at også bødekrav og krav på konfiskation efter straffelovens § 75, stk. 1, 1. pkt., 2. led, og 2. pkt., og stk. 3, og § 76 a, stk. 5, (værdikonfiskation) medtages. Om beslaglæggelse med

henblik på konfiskation henvises i øvrigt til pkt. 2.3.3. i de almindelige bemærkninger.

Højesteret har i en kendelse af 17. juni 1997 – gengivet i *Ugeskrift for Retsvæsen 1997, side 1162* – bestemt, at der efter de gældende regler om beslaglæggelse i retsplejelovens § 1002, stk. 1, jf. § 824, stk. 1, ikke er hjemmel til, at politiet kan foretage foreløbig beslaglæggelse til sikkerhed for sagsomkostninger, efter at dom er afsagt. Med den nye formulering af § 1002, stk. 1, vil der blive udtrykkelig hjemmel til, at politiet kan foretage en foreløbig beslaglæggelse, også efter at dom er afsagt. Det følger således af § 1002, stk. 1, at de foreslåede regler i retsplejelovens kapitel 74 om beslaglæggelse og edition skal finde tilsvarende anvendelse, efter at dom er afsagt. Den foreslåede bestemmelse i retsplejelovens § 806, stk. 3, om politiets adgang til at træffe beslutning om beslaglæggelse i tilfælde, hvor indgrebets øjemed ville forspildes ("periculum in mora"), hvis retskendelse skulle afventes, gælder derfor også i denne situation."

RIGSADVOKATEN

SIDE 4

Som det fremgår, kan aktiver, som politiet efter straffedommen bliver opmærksom på, at den domfældte er i besiddelse af, og som ikke allerede er beslaglagt og konfiskeret, f.eks. et større pengebeløb, beslaglægges til dækning af det offentliges krav på sagsomkostninger, konfiskation og bødekraft eller forurettedes krav på erstatning i sagen.

Bestemmelsen i retsplejelovens § 1002, stk. 1, giver alene mulighed for at beslaglægge allerede identificerede aktiver. Der er således ikke efter denne bestemmelse mulighed for at foretage efterforskningskridt, herunder edition og ransagning, med henblik på at undersøge, om den domfældte skulle have aktiver, som politiet ikke hidtil har været bekendt med.

I forbindelse med rettens afgørelse om beslaglæggelse i medfør af retsplejelovens § 1002, stk. 1, skal retten træffe afgørelse om, hvordan det beslaglagte skal anvendes, jf. § 1002, stk. 1, 2. pkt., jf. § 807 d, stk. 2 og 3. Som udgangspunkt anvendes beslaglagt gods først til fyldestgørelse af forurettedes krav på erstatning, dernæst det offentliges krav på sagsomkostninger, dernæst krav på konfiskation og til sidst bødekraft. Retten kan undtagelsesvis træffe bestemmelse om en afvigende rækkefølge for fyldestgørelse, jf. § 807 d, stk. 2, 2. pkt.

Rettens afgørelse om anvendelse af beslaglagt gods har retsvirkning som udlæg, jf. retsplejelovens § 807 d, stk. 3, 3. pkt. Forældelsen af de krav, der søges dækket ved rettens afgørelse (udlægget), afbrydes derfor som udgangspunkt ved anklagemyndighedens begæring til retten om at træffe afgørelse om anvendelse af det beslaglagte gods, jf. nærmere afsnit 2.2. umiddelbart nedenfor.

2.2. Straffelovens § 97 a, stk. 3

Straffelovens § 97 a, der vedrører forældelse af bøde- og konfiskationskrav, har følgende ordlyd:

”§ 97 a. Hvis der ikke forinden er indgivet begæring om udpantning, bortfalder bøde efter

- 1) 5 år, når bøden ikke overstiger 10.000 kr., og
- 2) 10 år, når bøden overstiger 10.000 kr.

Stk. 2. Forvandlingsstraf for bøde bortfalder efter 3 år, medmindre dens fuldbyrdelse er påbegyndt forinden. For bøde på over 10.000 kr. er fristen dog 5 år.

Stk. 3. Konfiskation bortfalder efter 5 år, medmindre der forinden er indgivet begæring om udlæg. Der kan dog ved dommen fastsættes en frist på indtil 10 år. En sådan frist kan også fastsættes senere ved retskendelse. Spørgsmål herom indbringes af anklagemyndigheden for den ret, der har pådømt sagen i første instans.

Stk. 4. De forældelsesfrister, der omtales i stk. 1 og 3, regnes fra det tidspunkt, da afgørelsen efter lovgivningens almindelige regler kunne fuldbyrdes. I fristerne medregnes ikke den tid, i hvilken fuldbyrdelse er udsat ved betinget dom eller betinget benådning.”

RIGSADVOKATEN

SIDE 5

Som det fremgår, forældes konfiskationskrav som udgangspunkt efter 5 år, medmindre der forinden er indgivet begæring om udlæg, jf. bestemmelsens stk. 3. Fristen kan dog ved retskendelse forlænges indtil 10 år. Spørgsmålet herom indbringes for retten af anklagemyndigheden.

Bestemmelsen i § 97 a, stk. 3, om forældelse af konfiskationskrav blev indføjet ved lov nr. 248 af 9. juni 1967. Forud herfor var Straffelovrådet i betænkning nr. 355/1964 om konfiskation, side 41, nået til den konklusion, at der ved fastsættelsen af forældelsesfristen for konfiskationskrav som udgangspunkt måtte anlægges samme principielle synspunkter som ved fastsættelse af fristen for bødeforældelse:

”Det foreslås, at der vedrørende forældelse af konfiskation skal gælde samme regler som med hensyn til forældelse af bødestraf. Det er overvejet, om der i stedet for 5 års-fristen burde fastsættes en 10 års-frist. I praksis afdrages konfiskationsbeløb jævnlige over en periode, der er længere end 5 år. Rådet må imidlertid finde det rigtigst, at den for bødestraf gældende 5 års-frist også gælder for konfiskation, og hensynet til inddrivelsens effektivitet kan ikke anføres herimod, når den tid, i hvilken der meddeles henstand, ikke medregnes i fristen.”

I betænkning nr. 433/1966 om strafferetlig forældelse mv., der ligger til grund for den gældende bestemmelse, sammenfattede Straffelovrådet på side 30 sine synspunkter således:

”... på den ene side skal fristen hindre, at den dømte udsættes for inddrivelseskridt urimelig lang tid efter dommen, på den anden side skal fristen være så lang, at den regelmæssigt giver mulighed for konfiskationskravets inddrivelse på en rimelig måde, herunder navnlig gennem forsvarlige afdragsordninger. For at fastsætte en noget længere frist ved konfiskationsbeløb end ved bødebeløb taler dog, dels at konfiskationsbeløbene typisk er større, dels at der ikke til dem er knyttet nogen subsidiær forvandlingsstraf.

Ud fra disse synspunkter og under hensyntagen til det ønskelige i at opnå i hovedsagen ensartede regler på dette punkt i de nordiske lande foreslår rådet en almindelig forældelsesfrist på 5 år. Med henblik på enkelte meget store konfi-

skationsbeløb, herunder navnlig konfiskerede udbytter, som må påregnes også fremtidig at kunne forekomme, foreslås dog en supplerende regel, hvorefter retten enten straks ved dommen eller senere ved kendelse kan fastsætte en længere frist, dog højst 10 år; ved afgørelser efter denne bestemmelse bør hensyn navnlig tages til mulighederne for fastlæggelse af en rimelig afdragsordning.”

Bødekrav, der ikke overstiger 10.000 kr., bortfalder efter 5 år, mens bøder over 10.000 kr. i modsætning til konfiskationskrav altid først forældes efter 10 år, jf. § 97 a, stk. 1. For bøder, der overstiger 10.000 kr., forudsætter den 10-årige forældelsesfrist således ikke en retskendelse.

Bestemmelsen i § 97 a, stk. 1, om forældelse af bødekrav fik sin nuværende udformning ved lov nr. 364 af 24. maj 2005. I Straffelovrådets betænkning nr. 1441/2004 om visse forældelsesretlige spørgsmål, der ligger til grund for lovforslaget, er bl.a. anført følgende på side 90f.:

RIGSADVOKATEN

SIDE 6

”Afgørelsen af, om de gældende maksima på 3 og 5 år for bødeforældelse bør opretholdes eller ændres, må fortsat bero på en afvejning af på den ene side hensynet til, at bødefældte ikke i urimelig lang tid efter tidspunktet, hvor dommen eller vedtagelsen kunne fuldbyrdes, udsættes for inddrivelseskridt, og på den anden side det ønskelige i, at fristen har en sådan længde, at fuldbyrdelse af bødeafgørelsen efter dens principale indhold, dvs. uden bødeforvandling, regelmæssigt blive mulig og kan gennemføres under hensyn til den pågældendes økonomiske forhold.

...

5.4. Det er Rådets konklusion, at problemet vedrørende de større bøder bedst løses ved, at forældelsesfristen fastsættes til 10 år, når bøden overstiger 10.000 kr. Rådet foreslår i den forbindelse en forenkling af de gældende regler, så bøder indtil 10.000 kr. undergives en 5-årig forældelsesfrist.”

Spørgsmålet om ændring af straffelovens § 97 a, stk. 3, om bortfald af konfiskationskrav ses ikke at være overvejet i forbindelse med lovændringen.

2.3. Andre regler om inddrivelse af pengekrav

2.3.1. Civile krav

Inddrivelse af pengekrav, der er endeligt fastslået ved civile domme, sker i henhold til den borgerlige retsplejes bestemmelser om tvangsfuldbyrdelse i retsplejelovens tredje bog, andet afsnit.

Det følger af retsplejelovens § 497, stk. 1, at skyldneren er forpligtet til at give de oplysninger, som fogedretten finder nødvendige til gennemførelsen af tvangsfuldbyrdelsen. Ved fuldbyrdelse af pengekrav skal skyldneren således give oplysning om sine og sin husstands økonomiske forhold. Det er fogedretten, der udøver skønnet over, hvor mange og hvor detaljerede oplysninger skyldneren skal give. Skyldneren har pligt til

at oplyse, hvor dennes aktiver befinder sig, men har ikke en almindelig pligt til at yde bistand til fuldbyrdelsen, jf. betænkning nr. 634/1971 om udlæg og udpantning, side 56.

Er skyldneren en forening, et selskab eller anden lignende juridisk person, har den direktør, der møder som repræsentant for denne, oplysningspligt om den juridiske persons forhold, sml. retsplejelovens § 494, stk. 4.

Undlader skyldneren at give de krævede oplysninger, kan fogedretten ved kendelse bestemme, at skyldneren ved politiets foranstaltning skal tages i forvaring, jf. § 497, stk. 2. Er den pågældende sigtet for et strafbart forhold, eller er der grundlag for at rejse sigtelse mod den pågældende, har denne imidlertid ikke pligt til at besvare spørgsmål, som kan have betydning ved bedømmelsen af det mulige strafbare forhold, jf. UfR 2000.479 Ø.

RIGSADVOKATEN

SIDE 7

I medfør af retsplejelovens § 498, stk. 1, kan fogedretten endvidere – i forbindelse med arrestforretninger og ved umiddelbare fogedforretninger – undersøge skyldnerens husrum og gemmer samt hans eller hendes person, hvis sådan undersøgelse er nødvendig for gennemførelse af tvangsfuldbyrdelsen. Undersøgelsen kan således f.eks. omfatte skyldnerens bolig og andre lokaler, herunder forretningslokaler, som den pågældende disponerer over, samt skyldnerens bil, tegnebog og bankboks.

Fogedretten kan anvende den til fuldbyrdelsen nødvendige magt. Politiet yder efter anmodning fogedretten bistand hertil, jf. retsplejelovens § 498, stk. 2.

2.3.2. Skattekrav

Efter skattekontrollovens § 1, stk. 1, har enhver pligt til at selvangive visse dele af deres formue. Selvangivelsespligten vedrører i praksis alene fast ejendom i udlandet samt andre formueaktiver i udlandet, som – hvis de befandt sig i Danmark – ville være omfattet af en af de særlige indberetningspligter efter lovens afsnit II. Bestemmelsen omfatter både fysiske og juridiske personer.

På baggrund heraf har SKAT almindeligvis et vist kendskab til en skyldners aktiver. Dette kendskab omfatter dog ikke f.eks. private indbogenstande så som værdifulde malerier, B&O-anlæg mv. Typisk vil SKAT først få kendskab hertil, hvis en skyldner frivilligt oplyser herom, eller hvis de pågældende aktiver konstateres af en pantefoged i forbindelse med en udlægsforretning på skyldnerens bopæl.

Herudover har SKAT i sin egenskab af restanceinddrivelsesmyndighed i et vist omfang hjemmel til at indhente oplysninger til brug for inddrivelsen af skatteretlige krav, jf. § 3, stk. 3, i lov om inddrivelse af gæld til det offentlige. Efter denne bestemmelse

kan SKAT hos andre offentlige myndigheder og hos pengeinstitutter samt hos Værdipapircentralen indhente oplysninger, der er nødvendige for SKAT's opgavevaretagelse. Endvidere kan SKAT efter bestemmelsen i § 3, stk. 3, fra registre, der føres af offentlige myndigheder, indhente de oplysninger om skyldnerens forhold, som er af betydning for inddrivelsen.

Indhentelse af oplysninger skal ske under iagttagelse af reglerne i persondataloven og forvaltningsloven.

Den nævnte bestemmelse i lov om inddrivelse af gæld til det offentlige er en videreførelse af § 3, stk. 3, i lov nr. 429 af 6. juni 2005 om opkrævning og inddrivelse af visse fordringer.

RIGSADVOKATEN

SIDE 8

I det pågældende lovforslags specielle bemærkninger til denne bestemmelse er bl.a. anført følgende (FT 2004-2005, Tillæg A, side 4651):

”Endvidere foreslås det, at restanceinddrivelsesmyndigheden får adgang til inden for rammerne af persondataloven og forvaltningsloven hos andre offentlige myndigheder og registre samt hos pengeinstitutter og hos Værdipapircentralen at indhente oplysninger om skyldnerens økonomiske forhold, herunder bankindeståender, renteindtægter mv., værdipapirbeholdninger, arbejdsmæssige forhold, boligmæssige forhold mv., i det omfang sådanne oplysninger er en forudsætning for varetagelsen af inddrivelsesopgaven.

For så vidt angår forslaget om adgang til at indhente oplysninger hos pengeinstitutter vil der alene være tale om, at restanceinddrivelsesmyndigheden kan rekvirere oplysninger svarende til dem, som pengeinstitutterne allerede skal indberette en gang om året til skattemyndighederne i medfør af skattekontrolloven. Den eneste ændring er, at det som led i inddrivelsesarbejdet skal være muligt at indhente aktuelle oplysninger i forbindelse med behandlingen af en konkret inddrivelsessag.”

SKAT har ikke i øvrigt adgang til at foretage ”efterforskning” med henblik på at opspore aktiver hos skyldnere.

3. Eksempler fra praksis

Som nævnt ovenfor i afsnit 1 er baggrunden for SØK's forslag navnlig om ændring af retsplejelovens § 1002, stk. 1, at statsadvokatens sporingsgruppes foreløbige arbejde har vist, at der vil kunne opstå situationer, hvor politiet f.eks. gennem efterforskning i andre verserende sager eller fra hvidvaskunderretninger bliver gjort bekendt med oplysninger om, at den domfældte muligvis har skjulte aktiver i Danmark eller udlandet.

Statsadvokaten har henvist til følgende sager, hvor der er mistanke om hidtil ukendte aktiver hos den domfældte:

Sag nr. 1:

X blev ved Østre Landsrets anke dom af 28. september 2004 idømt 2 års fængsel for bl.a. skyldnersvig. Ved dommen blev der truffet bestemmelse om konfiskation af 2.200.000 kr., ligesom X blev tilpligtet at udrede en del af sagens omkostninger, herunder forsvarersalær og udgifter til revisionsbistand. Endelig blev det bestemt, at X skulle betale 1.122.406 kr. i erstatning til Told- og Skat-testyrelsen.

X har endnu ikke betalt de skyldige beløb fra sagen, og hans gæld til politiet udgør i dag 6.578.031 kr.

SØK modtog i august 2007 en hvidvaskunderretning fra Amagerbanken vedrørende X's ægtefælle Y. Heraf fremgik blandt andet, at domfældtes ægtefælle i flere tilfælde havde overført beløb fra sin konto i Amagerbanken til konti i Frankrig med X som modtagende kunde.

RIGSADVOKATEN

SIDE 9

Disse oplysninger gav SØK en formodning om, at X havde bankkonti i Frankrig, som politiet ikke hidtil havde været bekendt med. Da reglerne om edition ikke finder anvendelse, efter at dom er afsagt, blev forholdet dog ikke efterforsket yderligere.

Ifølge oplysninger fra de franske myndigheder var X desuden ejer af 50 pct. af et selskab, hvis formål var at erhverve og administrere to ejendomme i Frankrig. Dette forhold blev heller ikke undersøgt nærmere, idet en yderligere efterforskning ifølge SØK formentlig ville have krævet tvangsindgreb i form af edition og ransagning.

Det bemærkes, at SØK har sendt en retsanmodning til Frankrig med henblik på fuldbyrdelse af landsrettens dom med en nærmere beskrivelse af X's mulige aktiver. De franske myndigheder har efterfølgende anerkendt de danske krav mod X, således at de skyldige beløb vil blive forsøgt inddrevet i Frankrig.

Sag nr. 2:

Ved Retten i Glostrups dom af 6. juni 2007 blev X idømt 9 måneders fængsel for medvirken til dokumentfalsk og bedrageri. Det blev ved dommen bestemt, at X skulle betale 3.862.218 kr. i erstatning til sagens forurettede, SMC Biler.

Efter det oplyste er det skyldige beløb endnu ikke betalt.

SØK modtog i december 2008 en hvidvaskunderretning fra Arbejdernes Landsbank vedrørende X. Heraf fremgik, at et selskab ved navn F ApS ved flere lejligheder havde overført store pengebeløb til X's konto, og at størstedelen af disse beløb var blevet hævet i kontanter samme dag, som de var indsat.

Det aktuelle indestående på kontoen (ca. 230.000 kr.) blev i medfør af retsplejelovens § 1002, stk. 1, beslaglagt med henblik på delvis sikring af SMC Bilers erstatningskrav.

Uanset at de ovennævnte oplysninger indikerede, at X kunne være i besiddelse af et større pengebeløb, blev der ikke iværksat en nærmere undersøgelse heraf, idet en efterforskning ifølge SØK ville have krævet en ransagning af X's bopæl.

Sag nr. 3:

Ved Østre Landsrets anke dom af 4. juni 2008 blev X idømt 6 års fængsel for bedrageri og mandatsvig samt forsøg herpå. Ved dommen blev der truffet be-

stemmelse om konfiskation af 10.296.164 kr., ligesom X blev tilpligtet at udrede en del af sagens omkostninger.

X har endnu ikke betalt de skyldige beløb fra sagen, og ifølge SKAT udgør X's gæld til politiet i dag 12.302.726 kr.

I efteråret 2008 modtog SØK oplysninger om, at X i en række tilfælde havde anvendt udenlandske kreditkort i Danmark. Dette kunne indikere, at X var ejer af eller havde rådighed over bankkonti i udlandet, som politiet ikke hidtil havde været bekendt med.

Da SØK imidlertid alene var bekendt med kortnumrene på de pågældende kreditkort samt den kortudstedende bank, ville en efterforskning af forholdene forudsætte edition.

RIGSADVOKATEN

Sag nr. 4:

X blev ved Østre Landsrets anke dom af 15. marts 2002 idømt 2 år og 6 måneders fængsel for bedrageri. Ved dommen blev der truffet bestemmelse om konfiskation af 500.000 kr. hos X, ligesom han blev tilpligtet at betale en del af sagens omkostninger, herunder forsvarersalær, rejseomkostninger og revisionsomkostninger.

SIDE 10

Ifølge SKAT har X ikke betalt de skyldige beløb fra sagen, og hans gæld til politiet udgør på nuværende tidspunkt 1.094.169 kr. Det bemærkes, at konfiskationskravet forældede den 15. marts 2007, jf. straffelovens § 97 a, stk. 3.

SØK modtog i august 2007 en hvidvaskunderretning fra Danske Bank vedrørende pengeoverførsler til og fra en konto i Danske Bank tilhørende X. Det fremgik bl.a., at domfældtes ægtefælle Y havde fuldmagt til kontoen.

Hvidvaskunderretningen indeholdt bl.a. oplysninger, der indikerede, at der var overført store pengebeløb med henblik på køb af en lejlighed i Dubai. Dette forhold blev imidlertid ikke undersøgt nærmere, idet en yderligere efterforskning ifølge SØK ville have krævet tvangsindgreb i form af edition og ransagning.

Herudover indeholdt underretningen oplysninger om overførsler af store pengebeløb til konti i Tyskland tilhørende X og Y, som politiet ikke hidtil havde været bekendt med. Dette blev imidlertid ikke efterforsket yderligere, idet dette ifølge SØK ville have forudsat en editionsanmodning.

Det bemærkes, at SØK efterfølgende har besluttet at indlede ny efterforskning mod ægteparret for skyldnersvig.

Efter det oplyste er SØK's sporingsgruppe ikke bekendt med andre sager, hvor den gældende bestemmelse i retsplejelovens § 1002, stk. 1, har været til hinder for sporing og beslaglæggelse af aktiver efter dommen.

SØK har med henvisning til de ovennævnte sager indstillet til rigsadvokaturen, at det overvejes, hvorvidt der kunne være behov for en yderligere styrkelse af indsatsen for at fratage de kriminelle udbyttet af den økonomiske kriminalitet, således at eksempelvis reglerne om edition og ransagning skulle finde tilsvarende anvendelse, efter at dom er afsagt.

Endvidere har SØK foreslået en ændring af straffelovens § 97 a, stk. 3, således at forældelse først indtræder 10 år efter endelig dom, hvis der er tale om konfiskation af større beløb.

4. Rigsadvokatens vurdering

4.1. Vedr. retsplejelovens § 1002, stk. 1

Som nævnt ovenfor i afsnit 2.1. har politiet efter de gældende regler ikke mulighed for at foretage efterforskningskridt i form af straffeprocessuelle tvangsindgreb, herunder edition og ransagning, i en afsluttet straffesag med henblik på at opspore den domfældtes mulige skjulte aktiver, men der må anvendes de regler, der gælder for inddrivelse af bøder, sagsomkostninger og konfiskationskrav. Bestemmelsen i retsplejelovens § 1002, stk. 1, giver alene hjemmel til at foretage beslaglæggelse af allerede identificerede aktiver.

RIGSADVOKATEN

SIDE 11

Af udmøntningsplanen for flerårsaftalen for politiet og anklagemyndigheden 2007-2010 fremgår bl.a., at et af de prioriterede indsatsområder for anklagemyndigheden er indsatsen mod større økonomisk kriminalitet, der skal fastholdes og intensiveres gennem de muligheder for øget faglig specialisering mv., som politireformen giver.

Endvidere anføres følgende i udmøntningsplanen:

”Der er herudover navnlig behov for at styrke indsatsen for at fratage de kriminelle udbyttet af den økonomiske kriminalitet, så det sikres, at det ikke kan betale sig at begå økonomisk kriminalitet. Der skal derfor i alle sager være fokus på, at udbyttet fra kriminalitet beslaglægges og konfiskeres, så det sikres, at de kriminelle ikke har mulighed for at nyde udbyttet af kriminaliteten.”

Det kan herudover mere generelt anføres, at det er af stor betydning for straffedommes gennemslagskraft, at der findes de relevante og hensigtsmæssige redskaber med henblik på at sikre en effektiv fuldbyrdelse af dommen også i relation til konfiskation, bøder, sagsomkostninger og erstatning.

Der kan endvidere peges på, at det kan forekomme stødende, hvis personer, der dømmes til at betale store summer til dækning af krav på f.eks. bøder og sagsomkostninger, efterfølgende tilsyneladende er i stand til at opretholde en tilværelse, der forudsætter en betydelig økonomisk formåen, uden at det for myndighederne er muligt at opspore aktiver, der kan anvendes til dækning af de krav, der følger af dommen.

Dette kan yderligere forstærkes i de tilfælde, hvor der er tale om konfiskationskrav, idet rettens afgørelse om konfiskation netop har til formål at inddrage de gevinster, der uretmæssigt er opnået ved den begåede kriminalitet. Det kan således anføres, at det er uacceptabelt, hvis personer, der har begået grov økonomisk kriminalitet, kan skjule

deres herved uretmæssigt opnåede gevinster, der kan være af betydelig størrelse, alene fordi politiets efterforskningsmuligheder efter dommens afsigelse er meget begrænsede.

Det kan endvidere anføres, at visse oplysninger om den domfældtes mulige aktiver ikke altid vil kunne fremskaffes i forbindelse med efterforskningen af selve straffesagen, men først vil fremkomme på et senere tidspunkt, f.eks. i forbindelse med en hvidvaskunderretning eller i forbindelse med efterforskningen af en straffesag mod en anden person. I sådanne tilfælde vil der sjældent være tale om så konkrete oplysninger, at der umiddelbart vil være mulighed for at foretage beslaglæggelse i medfør af retsplejelovens § 1002, stk. 1.

RIGSADVOKATEN

SIDE 12

På den baggrund og henset til de eksempler fra praksis, som SØK har peget på, jf. afsnit 3 ovenfor, er det efter min opfattelse velbegrundet at overveje, om retsplejelovens § 1002, stk. 1, bør revideres med henblik på at udvide mulighederne for efterforskning efter udbyttet efter dommens afsigelse.

Man bør dog i den forbindelse være opmærksom på, at straffeprocessuelle tvangsindgreb som nævnt ovenfor traditionelt tager sigte mod på efterforskningsstadiet at indsamle oplysninger i sagen med henblik på eventuelt at drage den pågældende person strafferetligt til ansvar.

Straffeprocessuelle tvangsindgreb udgør endvidere et indgreb i den pågældende persons privatsfære. En eventuel fremtidig anvendelse af reglerne om ransagning og edition efter dom bør således under alle omstændigheder forudsætte, at der foreligger en vis kvalificeret mistanke om, at den pågældende skjuler aktiver, som vil kunne anvendes til dækning af de krav, der følger af en straffedom.

Det kan desuden anføres, at visse af de ovenfor beskrevne problemstillinger muligvis vil kunne afhjælpes ved at intensivere den finansielle efterforskning forud for dommen, herunder ved anvendelse af straffeprocessuelle tvangsindgreb i form af f.eks. ransagning og edition. Dette forudsætter imidlertid, at politiet under efterforskningen har oplysninger, der kan danne grundlag for en konkret mistanke om, at der findes skjulte aktiver.

Det bemærkes i øvrigt, at der i visse tilfælde på baggrund af f.eks. en hvidvaskunderretning vil være grundlag for at iværksætte en helt ny efterforskning om et muligt strafbart forhold, f.eks. skyldnersvig. Der kan i den forbindelse henvises til den ovenfor refererede sag nr. 4. Endvidere vil der – som i den ovennævnte sag nr. 1 – i visse tilfælde være mulighed for at anmode udenlandske myndigheder om at fuldbyrde dommen, hvis der er mistanke om, at der befinder sig aktiver i udlandet.

Det bør også indgå i overvejelserne, om mulighederne for opsporing af økonomiske midler med henblik på inddrivelse af krav, der udspringer af straffedomme, bør være mere omfattende end ved andre krav til det offentlige samt privatretlige krav, jf. herom afsnit 2.3.1. og 2.3.2. ovenfor.

Efter en samlet vurdering af de ovennævnte hensyn finder jeg, at vægtige hensyn taler for at udvide adgangen til at identificere og opspore økonomiske aktiver med henblik på at inddrive skyldige beløb, der er blevet pålagt i anledning af straffedomme. Jeg skal på den baggrund anbefale, at bestemmelsen i retsplejelovens § 1002, stk. 1, ændres, således at reglerne om edition og ransagning også kan finde anvendelse, efter at dom er afsagt, med henblik på at styrke mulighederne for at opspore skjult udbytte og andre aktiver, der kan dække de krav, der følger af straffedommen.

RIGSADVOKATEN

SIDE 13

Det bemærkes, at en sådan bestemmelse i praksis – blandt andet af ressourcemæssige hensyn – i givet fald navnlig tænkes anvendt i sager med større krav om bøder, konfiskation, sagsomkostninger eller erstatning og/eller i sager, hvor der er mistanke om f.eks. et betydeligt skjult udbytte.

4.2. Vedr. straffelovens § 97 a, stk. 3

De hensyn, der er anført ovenfor i afsnit 4.1. til støtte for en ændring af retsplejelovens § 1002, stk. 1, taler efter min opfattelse også for at ændre bestemmelsen i straffelovens § 97 a, stk. 3, om bortfald af konfiskationskrav.

Det forekommer således rigtigst, at reglerne om bortfald af konfiskationskrav bringes på linje med reglerne om bortfald af bødekrav. Som anført ovenfor har rettens afgørelse om konfiskation til formål at inddrage de gevinster, der uretmæssigt er opnået ved den begåede kriminalitet, og det kan på den baggrund anføres, at de hensyn, der taler for en lang forældelsesfrist for så vidt angår bødekrav, i mindst samme grad taler for en lang frist for bortfald af konfiskationskrav. En sådan ligestilling af reglerne om bortfald af bødekrav og af konfiskationskrav har – som nævnt ovenfor i afsnit 2.2. – også tidligere været anbefalet af Straffelovrådet, men spørgsmålet ses ikke at være overvejet i forbindelse med den seneste ændring af straffelovens § 97 a, som alene angik forældelsesfrister for bødekrav.

Hertil kommer, at konfiskationskrav ofte udgør større beløb end idømte bøder, hvilket taler for, at forældelsesfristen for konfiskationskrav bør have mindst samme længde som fristen for bortfald af bødekrav. Herudover kan der peges på, at der ikke er knyttet nogen subsidiær forvandlingsstraf til konfiskationsbeløb.

Jeg skal på den baggrund anbefale, at straffelovens § 97 a, stk. 3, ændres, således at forældelse først indtræder 10 år efter endelig dom, hvis der er tale om konfiskation af

større beløb, f.eks. 10.000 kr. svarende til beløbsgrænsen for så vidt angår bøder, jf. straffelovens § 97 a, stk. 1, nr. 2.

4.3. Videre overvejelser

Rigsadvokaten og Statsadvokaten for Særlig Økonomisk Kriminalitet står naturligvis til disposition i forbindelse med de videre overvejelser om eventuelle lovændringer.

Jørgen Steen Sørensen

RIGSADVOKATEN

SIDE 14